

graf Ludwik Szacinski (1844–1894) tok av gruppen i 1880-årene, og som er gjengitt her i boka (figur 57), ser vi at temmelig mange av de unge opprørene etter noen år var å finne i tunge akademiske stillinger. De som drev praksis hadde annet å gjøre.

Hvorfor snakker vi om en trekant? Jo, for da Legeforeningen var stiftet, var Det norske medicinske Selskab fortsatt det sentrale faglige møtested, der diskusjonene gikk livlig unna på medlemsmøtene. Ikke minst var diskusjonene om hvordan studieplanene skulle være, en gjenganger. Diskusjonene i Selskabet har vi dessuten muligheter for å følge i detalj, fordi de ble minutiøst gjengitt i *Norsk Magazin for Lægevidenskab*. I Selskabet møttes man på nøytral grunn. Fakultetsmedlemmene kunne bryne sine synspunkter der, og så ta dem med tilbake til fakultetsmøtene for formell implementering.

22. Johan Scharffenberg – en løs kanon på dekk

Écrasez l'infâme

Dette kapitlet i historien om det medisinske fakultetet handler om en person som egentlig ikke hørte hjemme der, og som etter hvert *slett ikke* fikk anledning til å høre hjemme der. Han ble imidlertid meget viktig for utviklingen av fakultetet, fordi han på samme tid var mikrofon, forsterker og høytaler for meninger om medisinerundervisningen som svevde i tiden.

Den relativt unge legen Johan Scharffenberg,²⁵⁵ født i 1869 og med medisinsk embetseksamen fra 1897, ga nemlig i 1899 ut en bok²⁵⁶ med et litt spesielt motto på tittelbladet: *Écrasez l'infâme*, hentet fra Voltaire. For Voltaire var det kirken, men hvem var hos oss den nederdrektige som burde knuses?

Boka er på 151 sider.²⁵⁷ Etter forfatterens noe selvopptatte innledning kommer en beskrivelse av Det medisinske fakultets lærere, der hver og en omtales og vurderes. Det er imidlertid først og fremst fra side 55 det braker

255 Om Scharffenberg, les: Sundet O. *Johan Scharffenberg (1869–1965): samfunnslege og stridsmann*. Oslo: Tanum, 1977; Søbye E. *En mann fra forgangne århundrer: overlege Johan Scharffenbergs liv og virke 1869–1965: en arkivstudie*. Oslo: Oktober, 2010; Larsen Ø. *Johan Scharffenberg*. I: Arntzen JG (red.). *Norsk biografisk leksikon*, bind 8, s. 60–1. Oslo: Kunnskapsforlaget, 2004.

256 Scharffenberg J. *Reform af den medicinske Undervisning. I. Vore Lærere, især Professor dr. med. J. Nicolaysen*. Kristiania: Forfatterens forlag, 1899.

257 En hovedoppgave i historie drøfter Scharffenbergs innspill meget grundig: Selman FT. «*Thi jo mindre der fordres, des mindre vindes*» – Johan Scharffenberg og striden om den medisinske undervisningen ved Det kongelige Frederiks universitet i Kristiania. Oslo: Universitetet i Oslo, Forum for universitetshistorie, 2002.

løs, for nå er temaet professor Julius Nicolaysen. Det er Nicolaysen som er *l'infâme*.

Fram til side 142, altså over 88 sider, hudflettes professoren på det groveste. Alt er galt. Hans forhold til pasientene, til sitt fag kirurgien, til undervisningen og ikke minst til studentene, både ved undervisningen og ved eksamen. Kanskje er han også svekket av alder, antydes det.

Men alle klager preller av på grunn av misforstått lojalitet ved Universitetet, hevder forfatteren. Eksempel: Av de 38 kandidatene som avla embets-eksamen i desember 1891, sendte 27 navngitte unge leger inn en klage på Nicolaysen. En av dem fikk imidlertid kalde føtter etterpå og trakk sin underskrift tilbake. Likevel var 26 av 38 en dramatisk markering. Men lite skjedde.

På sidene 146–150 kommer et konkret forslag til reform av fakultetet. Tilbakeskuende sett er det mye fornuftig i dette forslaget. Side 150–151 er et ildnende opprop til studentene om å protestere mot tilstandene.

Boka fikk betydning for fakultetet. Undervisningen ble endret og nye personer kom inn. Men tiden gikk også sin gang, slik at generasjonsskiftet blant lærerne fikk sin uavhengige innvirkning på endringene, i tillegg til kritikken som var blitt satt fram.

Boka fikk dessuten konsekvenser for forfatteren. Scharffenbergs videre livsløp ble annerledes enn han trolig hadde sett for seg. Sjikanen av den aldrende kirurg hadde vært for sterk. Scharffenberg hadde kvalifisert seg målrettet, søkte og ble innstilt til en universitetsstipendiatstilling i medisinsk historie i 1908. Fakultetet vendte det annet kinn til og gikk inn for ham, men Universitetet sentralt sa nei. Boken *Reform af den medicinske Undervisning. I. Vore Lærere, især Professor dr. med. J. Nicolaysen* hadde avskåret ham fra en karriere ved Universitetet.

Ifølge tittelbladet var boka bind I. Det kom aldri noe bind II.

Studieplanene som stridstema

Scharffenbergs bok fra 1899 representerte egentlig en slags kulminasjon av et bikkjeslagsmål som hadde pågått i minst 15 år. La oss se litt på det som hadde foregått:

Hvordan skulle det medisinske studiet ved vårt eneste universitet være? Hvilke formål skulle den medisinske utdanningen egentlig tjene? Vitenskapen? Pasientene? Samfunnet? Dette diskuterte man altså, i hovedsak på møtene i Det norske medisinske Selskab²⁵⁸, men også ellers.²⁵⁹ Det var sterke motsetninger, for det var mye som sto på spill for aktørene.

²⁵⁸ Se referatene i *Norsk Magazin for Lægevidenskab*.

²⁵⁹ Se Berg O. *op. cit* (1986) som setter undervisningsdebatten inn i en større sammenheng.

Figur 57: «Bjærgen» – 1880-årenes «opprørsbevegelse» i Det norske medicinske Selskab. Det var yngre leger som møttes annen hver onsdag kveld på omgang hjemme hos medlemmene når det ikke var onsdagsmøte i Det norske medicinske Selskab, til pjoletter og tobakk. De protesterte mot fakultetet og professorene, men i gruppen var det syv blivende professorer, en kommende stadsfysikus og en veterinærdirektør in spe. Stående fra venstre: Søren Bloch Laache, Fredrik G. Gade, Hagbarth Strøm, Vilhelm Uchermann, Chr. B. Legaard, Hjalmar Schiøtz, Jens A. Løberg, Ole O. Malm, Gustav A. Guldberg og Godtfred E. Bentzen. Sittende fra venstre Alexander Malthe, Ingebrigt Holm, Axel Johannesen, Johan Unger Vetlesen, Carl W. Mohn, Jens Hørbye og Peder M. Drejer. Alle var født mellom 1845 og 1856, så de var i 30-40-års-alderen. (Foto: Ludwik Szacinski, siste halvdel av 1880-årene. Bildet tilhører Den norske legeförening.)

For dem som hadde tenkt seg ut i legepraksis, var selvsagt en god praksisopplæring en etterspurt nødvendighet. Det begynte også å bli så mange nyutdannede leger at det å få sykehustjeneste etter studiet var tiltakende vanskelig. Mange måtte gå rett ut i selvstendig legearbeid, bare med det de hadde tilegnet seg av praktiske kunnskaper og ferdigheter i overfylte auditorier og i trengselen rundt sykesengene.

Legeforeningen ble altså stiftet i 1886. Økonomiske forhold for legene var en viktig sak, men legeutdannelsen var også en kampsak som Legeforeningen holdt tak i, i første omgang helt til 1911.

«Bjærget» i Det norske medicinske Selskab, grupperingen av yngre leger som trakk i gang det som ble til Den norske lægeforening, gjorde dette vel å merke i samarbeid med Selskabet. Blant de eldre var det bare Lochmann som var nølende til at en demokratisk sammensatt legeforening skulle representere hele legestanden, men heller ikke han protesterte.

Foreningen tok initiativ til å opprette en studieplankomite allerede i 1887. Det var møte på møte i det norske medicinske Selskab om hvordan utdanningsprofilen skulle være. Fakultetsmedlemmene ble etter hvert skeptiske, for de ville ikke ha noe av at «mindre kompetente» skulle belære de «mer kompetente», slik Ole Berg påpeker. Det fører for langt å referere debattene her, men hovedmotsetningene gjelder forholdet mellom teori og praksis og hva studiet skulle kvalifisere for.

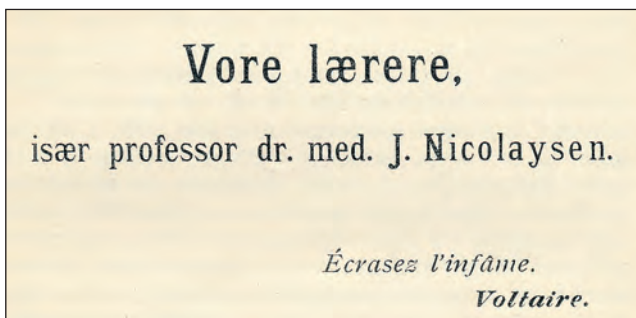
Berg konstaterer også at de som hadde vært de opprørske i begynnelsen, nå var de som var reserverte overfor forandringsforslagene. 25 år er lang tid å føre en debatt. Mye forandrer seg. Aktørene også.

Noe av det man kan undres over, når man ser tilbake på det som foregikk i Kristianias medisinske verden for rundt 120 år siden, er dels at disse viktige diskusjonene tross alt gikk forholdsvis pent for seg, dels at fakultetet egentlig ser ut til å ha vært på relativt vikende front det meste av tiden. Det var Det medisinske fakultet som hadde som sitt samfunnsoppdrag å utdanne leger. Hvorfor fant fakultetet seg i å bli herset med av legenes nye fagforening? Svaret på dette spørsmålet ligger trolig i at det i stor grad var de samme personene som møttes i ulike roller. Vi har f. eks. alt sett at mange av universitetslærerne også drev omfattende privatpraksis som leger, slik at de skjønte argumentene til den motparten de ofte selv var en del av. Det var en god del Tordenskjolds soldater i norsk medisin.

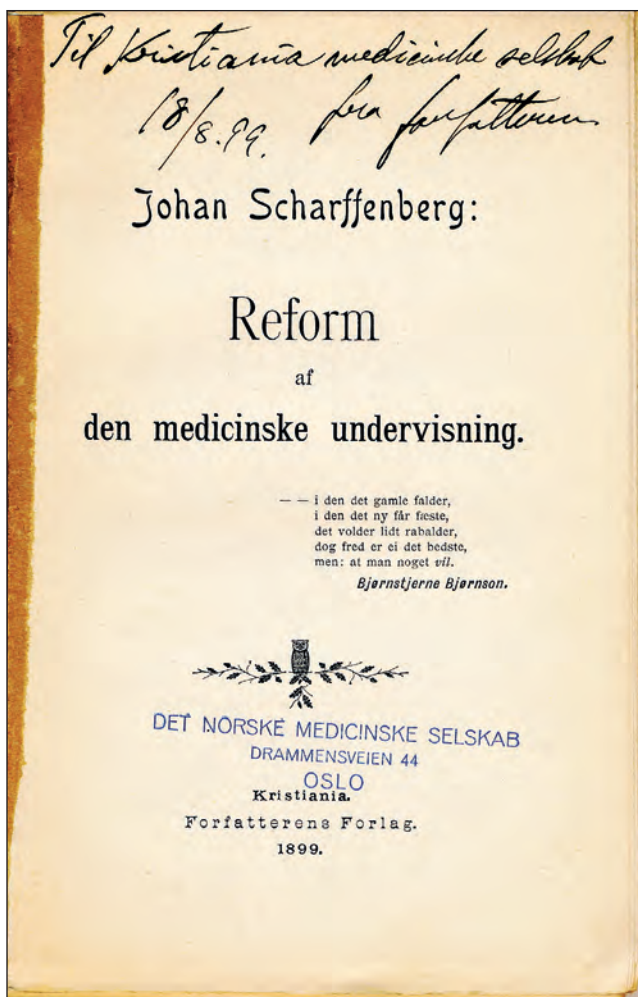
En annen sak er at det også var atskillig fornuft i de forandringene de unge legene gjerne ville ha. Scharffenberg var også den praktiske medisinske mann. Han var en sterk tilhenger av at de medisinske behovene i samfunnet og de legene som skulle dekke disse, fikk innflytelse på studieopplegget. Han mente at fakultetet hadde vist at de ikke maktet dette og støttet der-

Figur 58: Johan Scharffenberg (1869–1965) fotografert i 1902.

Figur 59: «Dedikasjonen» til professor Nicolaysen står både utenpå og inni boka. (Foto: Øivind Larsen)

Figur 60: Boka som kostet Scharffenberg en universitetskarriere. Tittelblad. (Foto: Øivind Larsen)

med Legeforeningens engasjement. Scharffenbergs argumentasjon gikk imidlertid enda videre. Den gjaldt også styringsstrukturen generelt ved Universitetet, ansettelsesprinsippene for professorer og studentenes innflytelse.²⁶⁰

Studieplandebattene må sees som en del av fakultetets alminnelige og løpende moderniseringsprosess. Det spesielle er at denne i stor grad foregikk utenfor fakultetet.

Hva var det med professor Nicolaysen?

Tja. Vi kan kanskje heller starte med å spørre: Hva var det med *Scharffenberg*?

Biografiene om Scharffenberg forteller om en stridbar person som likte å være i offentligheten, som likte å ta opp temaer i tiden, ofte på en kontroversiell måte, alltid med logiske og vel underbygde argumenter. Men sakene skiftet.

Scharffenberg var en ordets mann gjennom et meget langt liv. Han publiserte artikler i aviser og tidsskrifter gjennom en periode på hele 78 år, helt fra han som 18-åring skrev i *Romsdals Budstikke* under pseudonymet Kai Lykke i 1887 og ga ut en diktsamling under samme navn i 1889.

I dette året begynte han på legestudiet. Etter hvert ville han reformere det. Han brukte åtte år på studiet fram til eksamen i 1897, og var samtidig opptatt av en rekke saker i samfunnet. I 1890-årene var f. eks. Norges forhold til Sverige tidvis betent. Scharffenberg deltok i ordskiftet. Han var vekslende både for og mot et brudd med Sverige. Da bruddet var et faktum i 1905, var han først republikaner, deretter monarkist.

Som person skal han ha hatt en stor selvtilitt og et myndig vesen som var så barskt at da han som eldre mann under krigen ble fengslet for sin sterke motstand mot okkupasjonen, var selv fangevokterne redde for ham. Men i 1890-årene var altså fakultetet, universitetsprofessorene og især professor Nicolaysen blant hans viktigste angrepsmål.

Alle som selv har vært *skoleelever* noen gang, dvs. alle, vet at et undervisningsmiljø har spesielle særtrekk. Det ligger i sakens natur at det er en formell og kunnskapsmessig maktassymmetri mellom underviser og elev. Dette kan i seg selv være konfliktskapende. Det vil som regel også være en aldersassymmetri som kan bidra til motsetninger på generelt grunnlag, især hvis elever eller studenter er unge og fulle av glød. Enkelte ganger kan også sosiale motsetninger slå inn. Men viktigere er at *autoriteten i seg selv* er en selvstendig skyteskive.

---

²⁶⁰ Se Selman FT. *op. cit.* (2002) for en grundig gjennomgang av dette.

Dette er de fleste undervisningsmiljøers hverdag. Hvis det endatil er problemer i form av for mange elever, plassvansker, dårlig økonomi osv. kan det bli enda verre. Både elevs og lærers atferd kan da være preget av å være en konvertert avmaktfølelse.

Alle som selv har vært *studenter*, vil kjenne igjen dette fra skolen. De vil også vite at det skal lite til for å ødelegge en undervisningssituasjon. Myter om lærere kan leve år etter år. Historier som fortelles, kan bli bedre og bedre og etter hvert få betydelig distanse til virkeligheten. Dersom f. eks. en professor får rykte på seg for at hans, eller etter hvert hennes, forelesninger er dårlige, eventuelt at atferden som lærer er spesiell, kan dette bli selvforsterkende. Studentene uteblir kanskje fra undervisningen. Hvis den er obligatorisk, deltar de med alle pigger ute. Videre studentkritikk av lærer og undervisning blir da like mye et omformet forsvar for egne holdninger. Mange universitetslærere vil f. eks. kjenne igjen kritikk fra studenter de ikke har sett i auditoriet. Eller det kan være kritikk av undervisningen som egentlig har sin grunn i at studentene ikke vil ha undervisningen i det hele tatt, de vil heller gjøre noe annet, f. eks. jobbe.

Fra lærersiden kan kritikken bli møtt med forsvar i form av atferd som oppleves som arrogant og nedlatende av studentene. Og så går det hele videre. Det kan ta mange år å snu stemningen. Det kan simpelthen bli nødvendig med en studieplanomlegging eller andre større strukturelle tiltak for å komme på rett kjøln igjen.

Alle som selv er *leger* og som har opplevd et medisinsk universitetsmiljø og forholdene på sykehus og i helsevesenet ellers, vil vite at man kan møte folk der som har en væremåte som er tydelig preget av et sviktende sosialt korrektiv. Det kan også være andre medvirkende årsaker til dette, fra personlighet til faglig usikkerhet. Det er vanskelig å tallfeste dette, men sannsynligvis er det betydelig mindre av slikt i moderne tid, blant annet fordi det alminnelige autoritetshierarki med tilhørende autoritetsrespekt er svekket. Men de litt eldre vil ha opplevd ubeherskede kirurger, spydige forelesere, bajaseri i undervisningen og andre forhold som vi i dag synes er uakseptable. En kombinasjon av kulturelle faktorer i samtiden kunne således gi f. eks. allmektige overleger atskillige frihetsgrader.

Undervisningssituasjonene ved Det medisinske fakultet er i seg selv et sosiologisk tema verd å studere. Vi går ikke videre på dette her, men vender tilbake til dette kapitlets hovedanliggende og spør etter Scharffenbergs motpart: Hva var det med *professor Nicolaysen*?

Professor Julius Nicolaysen hadde altså tilnavnet «Keiseren», og et slikt tilnavn får man ikke uten grunn. Med et slikt tilnavn peker man seg selv ut som mål for kritikk.

Scharffenberg hadde gjort godt forarbeid da han skrev sin famøse bok. Han hadde samlet dokumentasjon.²⁶¹ I 1897 hadde blant annet tannlegestudentene klagd på Nicolaysen. Tannlegeutdanningen var den gang ikke universitetsfag, men Statens poliklinikk for tandsygdomme, der utdanningen fant sted, hadde oppnevnt medisinske professorer til eksamensarbeidet. Nicolaysen var eksaminator. Etter ordbruken å dømme må Nicolaysen ha oppført seg nokså nedlatende mot tannlegestudentene, og også ha vært faglig svak i tannmedisin. Dette utløste aktiviteter fra Tannlegeforeningens side. Tannlegene ønsket ikke bare Nicolaysen fjernet som eksaminator begrunnet med inkompetanse, men de brukte saken som ledd i en større aksjon for å styrke tannlegeutdannelsen og tannlegeeksamen.

Medisinerstudentenes klage på Nicolaysen av 1899 kom i tillegg til tidligere misnøye, så dette var ikke noe nytt. Klagen av 1899 gikk blant annet på at professoren ikke holdt systematiske forelesninger i sitt fag. Dernest mente de at han oppførte seg på en uheldig måte mot studentene: «... en akademisk lærer i særdeleshed ikke bør behandle voxne mennesker paa den maade, som man er vant til fra hr. professorens side.»²⁶²

Brevet fra Mysen

Den 6. februar 1899 skrev Scharffenberg et brev til Nicolaysen der han forlangte at den nå 68 år gamle professoren innleverte sin avskjedssøknad.

Brevet kom fra Indre Østfold. Johan Scharffenberg ble nemlig født da hans mor var 44 år gammel og han hadde en hele 21 år eldre bror, Herman Fredrik Scharffenberg (1848–1930), som fra 1876 hadde vært kommunelege i Eidsberg. I årene 1897–1905 var Johan Scharffenberg i lange perioder amanuensis i brorens legepraksis. Men han fulgte godt med i hva som skjedde inne i byen likevel.

Kravet han satte fram i brevet, var enkelt og greit og kunne ikke misforstås. Det var et ultimatum, ledsaget av trusler om videre skritt, dersom professoren ikke sendte inn en avskjedssøknad innen 1. mars 1899, med nærmere spesifisert innhold: Nicolaysen skulle søke permisjon fra 1. april 1899 og avgang 1. juli 1899.

I en autoritetstro tid var det å sende et slikt brev i seg selv en spektakulær handling, især av en 38 år yngre, nyutdannet kollega.

Nicolaysens reaksjon var kanskje uventet, kanskje ikke. Den unektelig store, kjente, aktede kirurg, professoren med lengst fartstid i fakultetet, lot seg ikke by den slags. Med et følgeskriv om at offentliggjørelse var det eneste

²⁶¹ Se kildelisten til Selman FT. *op.cit.* (2002), der det er en oversikt over papirer om dette som oppbevares i Nasjonalbibliotekets håndskriftsamling.

²⁶² Sitert etter Selman s. 91.

svar dette var verdt, sendte han brevet til *Aftenposten*, der det sto i sin helhet 8. februar 1899. Samme dag kom et utdrag også i *Morgenbladet*. *Dagbladet* fulgte opp. Dermed var hele saken blitt offentlig. Scharffenberg hadde eksponert seg kraftig, men Nicolaysen hadde på din side oppnådd at også misnøyen med ham var blitt allemannseie.

Offentligheten om saken førte til at Nicolaysen, medisinske studieplaner, medisinske undervisningsformer, hvem som skulle bestemme over studiet, alt kom ut av det interne og ut i samfunnet. Kollegiet ved Universitetet ble pålagt av Kirkedepartementet å undersøke saken. Kollegiet dempet kritikken noe ned, men saken rullet likevel videre.

Det dro riktignok litt ut. Dette var en tid da folk i Kristiania også hadde mye annet å tenke på. De alminnelige politiske spørsmål i samfunnet var påtrengende, og ikke nok med det: Boligkrakket i juni 1899 lammet den vibrerende byggevirksomheten og byveksten og ga økonomiske tordenskrall som rammet de fleste så sterkt at ettertiden til og med kan se utslag på kurven for brutto nasjonalprodukt.

Men utpå høsten var det tid for Scharffenberg-strid igjen. Det gikk unna. Debatten utviklet seg til også å omfatte styringsprinsippene ved Universitetet i sin alminnelighet og andre overordnede temaer.

Professor Nicolaysen ble da også beæret med en karikaturtegning i *Vikingen*. Vitsen «Kejserens nye klæder» var nokså nærliggende. Nicolaysen avviste å diskutere med Scharffenberg, brød seg ikke om avgangsanmodningen og gikk først av som professor i 1908, 77 år gammel.

Kirkedepartementet var imidlertid provosert og trakk Scharffenberg for retten for å ha kommet med grunnløse beskyldninger mot Nicolaysen. Saken verserte helt til september 1901 før den ble frafalt. Scharffenberg ble dessuten etterpå tilkjent saksomkostninger fra Høyesteretts kjæremålsutvalg.

Det ble mye blest om denne saken, hvilket styrket Scharffenbergs alminnelige posisjon som samfunnsdebattant. Men han hadde funnet nye saker. Scharffenberg gikk alltid videre. Spesielt kastet han seg nå over avholdssaken.

Hva med Nicolaysen? Hans kompetanse som kirurg og hans atferd som lærer var blitt belyst og drøftet, men egentlig trer hans person på dette tidspunkt ut av den historien som fulgte:

Bølgene etterpå

Det var *fakultetet* som hadde fått søkelyset på seg. Den allerede så mektige legeföreningen hadde gitt sin støtte til Scharffenbergs synspunkter. Diskusjonene om undervisning og studieplaner gikk videre med betydelig styrke, selv om det ikke skjedde så mye konkret med studiets endepunkt, embetseksamen, før det ble nytt eksamensreglement i 1914.

Tabell 3:

Den medisinske embetseksamen, slik reglementet utviklet seg fra 1844 til og med 1914. (Etter Selman 2002)

Forklaring til tabellen:

I de tilfellene hvor det er kjent er følgende informasjon oppgitt om hver eksamensdisiplin

Hvilken avdeling undervisning og eksamen er lagt til:

1 = første avdeling, 2 = andre avdeling osv.

Hvilken form eksamen hadde:

s = skriftlig, m = muntlig, ma = manuell, e = eksperimentell, su = skriftlig utarbeidelse, p = eksamens form kun angitt som «prøve» i reglementet.

Fagets vekt/verdi når avgangskarakteren skulle beregnes:

0,5 = karakteren i faget multipliseres med 0,5 før den legges til avgangskarakteren.

E: Faget er oppført som eksamensfag i dokumentene fra 1812/1824

Et eksempel på hvordan tabellen skal leses:

Zoologi 1/p/0,25

Faget var en del av første avdeling, prøvens form er ikke angitt i reglementet, eksamenskarakteren ble ganget med 0,25 før den ble lagt til hovedkarakteren.

(Fra Larsen Ø. Legestudent i hovedstaden, Oslo: Gyldendal Akademisk, 2002, side 126–7)

Fag/eksamensdisiplin	Lov		Reglement for den medisinske embetseksamen				
	1812	1824	1844	1852	1867	1877	1914
Mineralogi			1/m				
Zoologi			1/m		1/p	1/p/0,25	
Botanikk			1/m		1/p	1/p/0,25	
Naturhistorie		E		1/m			
Kjemi		E	1/m&ce	1/m&ce	1/m&ce	1/m&ce/0,5	1/m&ce/0,5
Anatomi	E	E	1/m	1/m&ma	1/m&ma	1/m&ma/1	1/p/1,5
Disseksjon			1/p				
Fysiologi	E	E	1/m	2/m	2/p		1/p/1,5
Medisinsk fysikk og fysiologi / fysikk						1/p/1	
Farmakologi og toksikologi			1/m			2/p/1	2/p/1
Farmakologi	E	E		2/m	2/p		
Toksikologi				2/m	2/p		
Syfilis og spedalskhet						2/p	
Alminnelig patologi					2/p		
Patologisk anatomi					2/p		
Alminnelig patologi og patologisk anatomi						2/p/1	2/p/1
Medisinsk patologi og terapi	E	E	2/m	2/m	2/p	2/p/2	2/p/2
Kirurgisk patologi og terapi	E	E	2/m	2/m	2/p	2/p/1	2/p/1,5
Oftalmologi (øyesykdommer)				2/m	2/p	2/p/0,5	2/p/0,5
Dermatologi (hudsykdommer)				2/m	2/p	2/p/0,5	2/p/0,5
Skriflig utarbeidelse i valgfritt fag			2/su	2/su	2/su	2/su/1	2/su/1
Topografisk anatomi					3/p		
Statsmedisin	E	E	3/su	3/m			
Rettsmedisin	E				3/p	3/p/0,5	3/p/0,5
Hygiene					3/p	3/p/0,5	3/p/0,5
Fødselsvitenskap	E	E	2/m&ma	3/m&ma	3/p	3/p/1	3/p/1
Læren om fruentimmer- og barnesykdommer				3/m	3/p	3/p/1	
Gynekologi							3/p/0,5
Pediatri							3/p/0,5
Medisinsk klinikk			3/m&cs	3/m&cs	3/p	3/p/1	3/p/1
Kirurgisk klinikk			3/m&cs	3/m&cs	3/p	3/p/1	3/p/1
Kirurgiske operasjoner			3/m&ma	3/m&ma	3/p	3/p/1	3/p/0,5
Psykiatri							3/p/0,5
Oto- og rhinologi							3/p/0,5
Skriflig utarbeidelse i valgfritt fag				3/su	3/su	3/su/1	3/su/1
Antall eksamensdisipliner	10	8	16	18	23	21	21

Legeforeningen var hele tiden på hugget i diskusjonene. Det kom fram atskillig kritikk i fagpresse og dagspresse. Det norske medisinske Selskab var sterkt engasjert. Fra mai 1902 til mars 1903 var undervisningen tema på 16 møter, der 27 forskjellige talere i alt holdt ca. 40 lengre innlegg. Det er interessant at ordbruken etter hvert ble ganske tilspisset i det ellers dannede og ærverdige Selskab.

Det var også en del «syke-mor-argumentasjon» i diskusjonene. Spesialfag presset seg fram. Mange ville ha nye stillinger til nettopp sitt fag. Disse ble møtt med motargumenter av prinsipiell natur fra dem som mente medisinen var en helhet som ikke skulle splittes opp. Studenter var også med i diskusjonen.

I oktober 1902 kom Scharffenberg selv på Selskabets talerstol. I den generelt opphetede stemning hadde han da valgt en effektiv strategi. Han holdt et rolig, nøkternt, tankevekkende innlegg der han blant annet understreket fakultetets ansvar for samfunnet og de sykes tarv. Det måtte skapes dyktige leger, spesielt dyktige landsleger med allmenne kunnskaper for å ta seg av kjente og vanlige sykdommer, og for å henvise pasienter videre. Dette måtte være overordnet målsetting for studium og eksamen. Han ville begrense studentopptaket, gi studentene og Legeforeningen innflytelse på studiet og endre studiet i retning av mindre teori og mer praksis.

Diskusjonen gikk. Men fortsatt var rolleblandingsfenomenet tilstede. Fra en historisk synsvinkel er det nærmest uforståelig hvordan frontene kunne være så sterke når det ofte var de samme personene på begge sider. Professor Axel Holst (1860–1931) var dekanus for fakultetet og talte i egenkap av dette, men han var også president i Legeforeningen og representerte de sterke fakultetskritikerne.

Da debattene i Det norske medisinske Selskab var stilnet, skjedde det imidlertid noe. Det ble ganske straks satt i gang arbeid med å lage en studieplan. Den ble vedtatt i 1904. Nå ble det mer orden. Professorenes råderett over hva de skulle undervise, ble begrenset. Undervisningen ble forutsigbar. Også ellers ved Universitetet ble det arbeidet med studieplaner på denne tiden. Det ble ikke lenger så fritt «å ligge ved universitetet» og motstykket, lærernes «akademiske frihet», ble beskåret. I 1907 kom det også studentutvalg som ga studentene medinnflytelse på sin egen lærings situasjon.

For Det medisinske fakultet var det imidlertid av stor viktighet at Legeforeningen nå hadde etablert seg som en fast aktør ved utformingen av undervisning og eksamen. Legeforeningen fikk gjennomslag for mange av sine prinsipper, men da dette var et faktum og den foreløpig hadde nådd